

dosarul nr. 2ra-860/18

Instanța de fond: judecătoria Bălți, sediul Fălești: L. Trocin

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți: E. Bejenaru, A. Toderaș, A. Albu

DECIZIE

04 iulie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătoriai

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Ciobanu Vadim,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Manoli Anatolie, reprezentat de avocatul Chetrușca Viorel împotriva lui Butnaru Andrian, Butnaru (Antoci) Ludmila și Ciobanu Vadim cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 21 noiembrie 2017 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a admis apelul declarat de Manoli Anatolie, s-a casat hotărârea din 10 ianuarie 2017 a Judecătoriai Bălți, sediul Fălești și s-a pronunțat o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost admisă,

c o n s t a t ă :

La 15 august 2016, Manoli Anatolie, reprezentat de avocatul Chetrușca Viorel a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Butnaru Andrian, Butnaru (Antoci) Ludmila și Ciobanu Vadim, care fiind concretizată pe parcursul judecării cauzei a solicitat încasarea în mod solidar a datoriei în mărime de 350 000 lei, dobânzii de întârziere în mărime de 100 000 lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că conform recipisei din 27 septembrie 2013, i-a împrumutat lui Butnaru Andrian suma de 350 000 lei. Fidejursori pentru obligația lui Butnaru Andrian au subsemnat soția acestuia - Butnaru Ludmila și Ciobanu Vadim.

Termenul limită pentru restituirea împrumutului a fost stabilit până la 27 decembrie 2013.

Reclamantul a precizat că datoria nu a fost restituită, fiind evident că debitorul nu dorește să execute benevol obligația sa.

Astfel, ținând cont de rea-credința pe care au manifestat-o pârâții, a indicat că consideră întemeiată cerința privind încasarea în mod solidar a dobânzii de întârziere în mărime de 100 000 lei.

Prin hotărârea din 10 ianuarie 2017 a Judecătorei Bălți, sediul Fălești acțiunea depusă de Manoli Anatolie, reprezentat de avocatul Chetrușca Viorel a fost admisă parțial și s-a dispus a încasa în mod solidar de la Butnaru Andrian și Butnaru (Antoci) Ludmila în beneficiul lui Manoli Anatolie suma de 350 000 lei cu titlu de datorie, 100 000 lei dobânda de întârziere și suma de 9 000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 19 ianuarie 2017, Manoli Anatolie, reprezentat de avocatul Chetrușca Viorel a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 10 ianuarie 2017 a Judecătorei Bălți, sediul Fălești.

Prin decizia din 21 noiembrie 2017 a Curții de Apel Bălți, a fost admis apelul declarat de Manoli Anatolie, s-a casat hotărârea din 10 ianuarie 2017 a Judecătorei Bălți, sediul Fălești și s-a pronunțat o nouă hotărâre, prin care:

S-a admis cererea de chemare în judecată înaintată de Manoli Anatolie, reprezentat de avocatul Chetrușca Viorel împotriva lui Butnaru Andrian, Butnaru (Antoci) Ludmila și Ciobanu Vadim cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată.

S-a încasat în mod solidar de la Butnaru Andrian, Butnaru (Antoci) Ludmila și Ciobanu Vadim în beneficiul lui Manoli Anatolie, suma de 350 000 lei cu titlu de datorie la împrumut, 100 000 lei dobânda de întârziere și suma de 9 000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

La 01 martie 2018, Ciobanu Vadim a declarat recurs împotriva deciziei din 21 noiembrie 2017 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii din 10 ianuarie 2017 a Judecătorei Bălți, sediul Fălești.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o neîntemeiată și pasibilă casării.

Acesta a susținut că la emiterea deciziei contestate instanța de apel a nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a interpretat în mod eronat legea și a apreciat în mod arbitrar probele.

Recurentul a precizat că instanța de apel urma să examineze litigiul dedus judecătii prin prisma încetării fidejusiunii prin expirarea termenului, reglementată de art. 1170 Cod civil, care prevede că fidejusiunea încetează odată cu expirarea termenului pentru care a fost prestată.

În cazul în care termenul nu este determinat, fidejusiunea încetează dacă creditorul, în decursul unui an de la scadența obligației garantate, nu a intentat nici o acțiune contra fidejursorului.

Recurentul a menționat că deoarece, conform recipisei din 27 septembrie 2013, Butnaru Andrian a luat suma de 350 000 lei pentru un termen de 3 luni, până la 27 decembrie 2013, urma să înainteze o acțiune împotriva sa în decurs de cel mult un an de la scadența obligației garantate, până la 27 decembrie 2014. Prin urmare la 15 august 2016 - momentul înaintării prezentei cererii de chemare în judecată, fidejusiunea era stinsă.

De asemenea, acesta a specificat că consideră eronată concluzia instanței de apel precum că enunțul din recipisa de împrumut în care se indică că „Ciobanu Vadim garantează că Butnaru Andrian va executa recipisa”, reprezintă un contract de

fidejusiune, deoarece acest înscris nu conține informații despre clauzele unui contract de fidejusiune.

În conformitate cu art. 434 Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Curtea de Apel Bălți a pronunțat decizia contestată la data de 21 noiembrie 2017, dar date care ar confirma recepționarea acesteia de către recurent la dosar lipsesc.

Astfel, recursul, declarat la data de 01 martie 2018, se consideră depus în termenul prevăzut de art. 434 Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ prin încheierea din 23 mai 2018 a considerat recursul admisibil fără a prejudicia fondul și a dispus judecarea acestuia de către completul din 5 judecători.

În conformitate cu art. 441 și art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului. Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Examinând recursul declarat, în limitele invocate și pe baza materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este depus în termen, întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei din 21 noiembrie 2017 a Curții de Apel Bălți și menținerea hotărârii din 10 ianuarie 2017 a Judecătoriei Bălți, sediul Fălești, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În opinia Colegiului civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, decizia instanței de apel nu poate fi menținută, deoarece concluziile expuse în aceasta contravin circumstanțelor cauzei, iar litigiul a fost soluționat cu interpretarea eronată a normelor de drept material.

În conformitate cu art. 239 Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate,

legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, consideră că concluzia instanței de apel este ilegală și neîntemeiată.

Or, din materialele cauzei se constată cu certitudine că conform recipisei din 27 septembrie 2013, Manoli Anatolie i-a împrumutat lui Butnaru Andrian suma de 350 000 lei (f.d. 46, vol. I).

În această recipisă s-a semnat și Butnaru Ludmila, soția împrumutatului, care a garantat că soțul ei, Butnaru Andrian va executa recipisa. Recipisa a fost semnată și de Ciobanu Vadim, care la fel a garantat că Butnaru Andrian va executa recipisa.

Prin urmare recipisa de încasare a datoriei, semnată de Butnaru Ludmila și Ciobanu Vadim, nu altceva decât forma scrisă simplă a contractului de fidejusiune.

În acest context este de remarcat faptul că, prin fraza scrisă de Ciobanu Vadim precum că „garantez că Butnaru Andrian va executa recipisa”, acesta a garantat sub propria răspundere față de creditor de a executa obligația debitorului, în cazul că acela nu o va executa.

Astfel, conform recipisei menționate, rezultă că Butnaru Andrian urma să restituie suma împrumutată peste o perioadă de 3 luni, cu data scadentă până la 27 decembrie 2013. Or, acesta nu și-a onorat obligațiile, iar la 28 decembrie 2013, restanța acestuia cu titlu de datorie la împrumut era în mărime de 350 000 lei.

Deoarece cererile de restituire a împrumutului au rămas fără soluționare, Manoli Anatolie la 15 august 2016, s-a adresat cu acțiune în instanța de judecată împotriva lui Butnaru Andrian, pretinzând executarea obligației de restituire a împrumutului și de la fidejursorii Butnaru (Antoci) Ludmila și Ciobanu Vadim.

Prin prisma art. 1146 alin (1) Cod civil, fidejusiunea constituie o garanție personală și constă în angajamentul pe care și-l ia o persoană (fidejutor) față de creditor de a executa obligația debitorului principal în cazul că acela nu o va executa.

Contractul de fidejusiune poate fi încheiat anterior, odată cu încheierea contractului de bază, fie ulterior.

Din conținutul recipisei din 27 septembrie 2013, rezultă că aceasta are elemente ale contractului de împrumut cât și ale celui de fidejusiune, or părți la acestea sunt creditorul Manoli Anatolie, debitorul Butnaru Andrian și fidejursorii Butnaru (Antoci) Ludmila și Ciobanu Vadim.

Conform art. 1156 alin. (1) Cod civil, în cazul neexecutării obligației principale, fidejutorul și debitorul sânt obligați solidar în fața creditorului dacă în contract nu este prevăzut altfel.

Totodată urmează de menționat că, dacă debitorul nu a executat obligația principală, creditorul poate porni urmărirea silită doar din momentul ajungerii obligației la scadență.

Deși legiuitorul impune fidejutorul să răspundă în mod solidar de rând cu debitorul, în caz că ultimul nu execută obligația, prin prisma art. 1170 Cod civil s-au instituit și anumite garanții în favoarea fidejutorului și anume încetarea fidejusiunii prin expirarea termenului.

Conform normei enunțate, fidejusiunea încetează odată cu expirarea termenului pentru care a fost prestată, iar în cazul în care termenul nu este determinat, fidejusiunea încetează dacă creditorul, în decursul unui an de la scadența obligației garantate, nu a intentat nici o acțiune contra fidejutorului.

Legiuitorul a instituit posibilitatea constituirii fidejusiunii pe termen, deoarece fidejutorul astfel își va limita de sine stătător riscul legat de garanția oferită.

Dacă nu a fost constituită pentru un termen anumit, fidejusiunea încetează dacă creditorul timp de un an de zile de la scadența obligației principale nu a făcut uz de dreptul său, în baza contractului de fidejusiune.

La caz se atestă faptul că, potrivit recopierii din 27 septembrie 2013, Butnaru Andrian a primit suma de 350 000 lei, pe un termen de 3 luni, până la 27 decembrie 2013.

Având în vedere că obligația principală nu a fost executată de către debitorul Butnaru Andrian, survine dreptul lui Manoli Anatolie de a pretinde restituirea împrumutului începând cu data scadentă, din 27 decembrie 2013.

Or, cu un astfel de drept Manoli Anatolie a intervenit peste termenul legal, abia la data de 15 august 2016, când a depus cererea de chemare în judecată împotriva debitorului Butnaru Andrian și a fidejutorilor Butnaru (Antoci) Ludmila și Ciobanu Vadim cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată (f.d. 1-3, vol.I).

Reieșind din limitele judecării recursului declarat de Ciobanu Vadim, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel eronat a dispus admiterea integrală a pretențiilor lui Manoli Anatolie, în special în partea încasării de la fidejutorii Butnaru (Antoci) Ludmila și Ciobanu Vadim a obligației principale, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată, în situația în care acesta a invocat încetarea fidejusiunii prin expirarea termenului, conform art. 1170 Cod civil.

Astfel, termenul de un an de zile, indicat la alin. (2) art. 1170 Cod civil, după natura sa este un termen de perimare, în interiorul căruia creditorul este îndreptățit de a-și realiza dreptul său sub sancțiunea decăderii din acest drept. Totodată, urmează de menționat că acest termen nu este instituit pentru apărarea unui drept încălcat, ci este un termen de existență a obligației accesorii – de fidejusiune, în interiorul căruia fidejutorul rămâne obligat față de creditor.

Respectiv, odată cu expirarea termenului, legiuitorul prin prisma art. 1170 Cod civil îl eliberează pe fidejutor de obligația sa după expirarea unui an de zile de la momentul când obligația de bază a ajuns la scadență, în cazul când contractul de fidejusiune nu a fost încheiat pentru un anumit termen, deoarece acest termen este suficient pentru creditor ca acesta să facă uz efectiv de dreptul său.

În circumstanțele menționate și conform normelor de drept enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră decizia din 21 noiembrie 2017 a Curții de Apel Bălți, neîntemeiată, deoarece

contravine prevederilor legale, concluziile expuse în aceasta contravin circumstanțelor cauzei, iar litigiul a fost soluționat cu aplicarea eronată a normelor de drept material.

În consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că soluția dată de prima instanță conform normelor de drept material enunțate este legală și întemeiată fiind cercetate pertinent probele administrate la materialele cauzei și corect soluționat litigiul dat.

Astfel, din considerentele menționate, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat, de a casa integral decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Ciobanu Vadim.

Se casează decizia din 21 noiembrie 2017 a Curții de Apel Bălți și se menține hotărârea din 10 ianuarie 2017 a Judecătoriei Bălți, sediul Fălești, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Manoli Anatolie, reprezentat de avocatul Chetrușca Viorel împotriva lui Butnaru Andrian, Butnaru (Antoci) Ludmila și Ciobanu Vadim cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic

Galina Stratulat